

OBWIESZCZENIE MINISTRA FINANSÓW

z dnia 29 lutego 1984 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 26 lutego 1982 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych.

1. Na podstawie art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1983 r. o zmianie niektórych ustaw wprowadzających reformę gospodarczą (Dz. U. z 1983 r. Nr 71, poz. 318 i z 1984 r. Nr 13, poz. 58) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 26 lutego 1982 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 7, poz. 54), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą budżetową na rok 1983 z dnia 29 grudnia 1982 r. (Dz. U. Nr 44, poz. 288),
- 2) ustawą z dnia 29 grudnia 1982 r. o urzędzie Ministra Finansów oraz urzędach i izbach skarbowych (Dz. U. Nr 45, poz. 289),
- 3) ustawą z dnia 21 grudnia 1983 r. o zmianie niektórych ustaw wprowadzających reformę gospodarczą

(Dz. U. z 1983 r. Nr 71, poz. 318 i z 1984 r. Nr 13, poz. 58),

z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów, ustępów i punktów.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy nie obejmuje następujących przepisów:

- 1) ustawy z dnia 26 lutego 1982 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 7, poz. 54):
  - a) w tytule rozdziału 13 wyrazów „Zmiany w obowiązujących przepisach oraz”
  - b) art. 36 i 37 w brzmieniu:

„Art. 36. Skreśla się:

    - 1) w ustawie z dnia 20 grudnia 1949 r. o państwowym gospodarstwie leśnym (Dz. U. Nr 63, poz. 494, z 1950 r. Nr 49, poz. 448, z 1971 r. Nr 27, poz. 249 i z 1974 r. Nr 24, poz. 142) w art. 11 ust. 2,
    - 2) w ustawie z dnia 2 grudnia 1960 r. o kolejach (Dz. U. z 1970 r. Nr 9, poz. 76, z 1971 r. Nr 12, poz. 115 i z 1974 r. Nr 24, poz. 142) w art. 14 w ust. 1 wyrazy: «gospodarki finansowej»,
    - 3) w ustawie z dnia 31 stycznia 1961 r. o łączności (Dz. U. Nr 8, poz. 48, z 1971 r. Nr 12, poz. 115, z 1972 r. Nr 53, poz. 346 i z 1974 r. Nr 24, poz. 142) art. 51,
    - 4) w ustawie z dnia 20 maja 1976 r. o grach losowych i totalizatorach

(Dz. U. Nr 19, poz. 122) w art. 12 ust. 2.

- Art. 37. W stosunku do przedsiębiorstw, do których stosuje się niniejszą ustawę, trącą moc przepisy ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o zasadach tworzenia i podziału zakładowego funduszu nagród oraz zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego (Dz. U. Nr 27, poz. 150).”
- c) art. 45 i 46 w brzmieniu:
- „Art. 45. Do czasu uchwalenia ustawy o Państwowym Funduszu Aktywizacji Zawodowej obowiązują dotychczasowe przepisy w sprawie Funduszu Aktywizacji Zawodowej.
- Art. 46. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1982 r.”;
- 2) art. 33 ustawy budżetowej na rok 1983 z dnia 29 grudnia 1982 r. (Dz. U. Nr 44, poz. 288) w brzmieniu:

„Art. 33. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1983 r.”;
  - 3) art. 18 ustawy z dnia 29 grudnia 1982 r. o urzędzie Ministra Finansów oraz urzędach i izbach skarbowych (Dz. U. Nr 45, poz. 289) w brzmieniu:

„Art. 18. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1983 r.”;
  - 4) art. 9 ustawy z dnia 21 grudnia 1983 r. o zmianie niektórych ustaw wprowadzających reformę gospodarczą (Dz. U. z 1983 r. Nr 71, poz. 318 i z 1984 r. Nr 13, poz. 58) w brzmieniu:

„Art. 9. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1984 r.”

Minister Finansów: w z. W. Bień

Załącznik do obwieszczenia Ministra Finansów z dnia 29 lutego 1984 r. (poz. 74)

USTAWA

z dnia 26 lutego 1982 r.

o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych.

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

Art. 1. Ustawa określa zasady gospodarki finansowej przedsiębiorstw państwowych, zwanych dalej „przedsiębiorstwami”, z wyjątkiem banków i Państwowego Zakładu Ubezpieczeń.

Art. 2. Przedsiębiorstwo prowadzi samodzielnie gospodarkę finansową zgodnie z zasadą samofinansowania, pokrywając z uzyskanych przychodów koszty działalności i zobowiązania wobec budżetu, banków, dostawców oraz wydatki na rozwój i inne potrzeby.

Art. 3. 1. Podstawowym miernikiem rocznej oceny działalności gospodarczej przedsiębiorstwa jest wynik finansowy. Wynik finansowy dodatni jest zyskiem, zaś wynik finansowy ujemny — stratą przedsiębiorstwa.

2. Wynik finansowy przedsiębiorstwa stanowi różnicę między przychodem ze sprzedaży a kosztami własnymi i kosztami sprzedaży:

- zwiększoną o należne dotacje przedmiotowe i zmniejszoną o podatek obrotowy oraz
- skorygowaną o finansowe rozliczenia wyrównawcze w handlu zagranicznym, różnice wyrównawcze cen, dotacje podmiotowe, a także saldo strat i zysków nadzwyczajnych.

3. Przez przychód ze sprzedaży rozumie się w szczególności przychód ze sprzedaży na rynku krajowym i zagranicznym:

- 1) wyrobów,
- 2) robót,
- 3) usług,
- 4) towarów,
- 5) materiałów,
- 6) patentów, licencji i innych osiągnięć naukowo-technicznych.

4. Nie stanowi przychodu ze sprzedaży wartość dostaw wyrobów, robót i usług, towarów i materiałów nie zapłaconych przez odbiorców krajowych w ciągu 25 dni od zakończenia roku sprawozdawczego.

5. W zakresie sprzedaży na rynku zagranicznym nie stanowi przychodu ze sprzedaży wartość dostaw (należności zagranicznych) nie zapłaconych w ciągu 25 dni od zakończenia roku sprawozdawczego z przyczyn leżących po stronie dostawcy, w szczególności na skutek niedotrzymania warunków umowy.

6. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może określać zasady prowadzenia rachunku wyrównawczego dla przedsiębiorstw wytwarzających jednorodne produkty, na które ustalane są ceny urzędowe.

Art. 4. 1. W celu ustalenia właściwej podstawy do:

- 1) podziału wyniku finansowego,
- 2) rozliczeń z budżetem państwa

roczny bilans i wykazany w nim wynik finansowy przedsiębiorstwa podlega weryfikacji sprawdzającej jego rzetelność i prawidłowość.

2. Weryfikacji rocznego bilansu przedsiębiorstwa dokonuje właściwy organ Ministra Finansów. Minister Finansów może upoważnić także inny organ do dokonania weryfikacji rocznego bilansu określonych przedsiębiorstw.

3. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa sposób i tryb weryfikacji rocznego bilansu przedsiębiorstwa.

Rozdział 2

Podział zysku.

Art. 5. 1. Zweryfikowany zysk przedsiębiorstwa, po pomniejszeniu o należny podatek dochodowy, a następnie po powiększeniu o udział w wyniku finansowym przedsiębiorstw wspólnych i mieszanych oraz spółek i przedsięwzięć wspólnych, stanowi zysk do podziału.

2. Przez należny podatek dochodowy rozumie się podatek, który przedsiębiorstwo jest obowiązane uiścić po uwzględnieniu ulg przyznanych na podstawie przepisów ustawy o opodatkowaniu jednostek gospodarki społecznej.

3. Z zysku do podziału dokonywany jest odpis obowiązkowy na fundusz rezerwowy, a następnie należny odpis na Państwowy Fundusz Aktywizacji Zawodowej. Pozostałą część zysku do podziału przedsiębiorstwo samodzielnie może przeznaczyć na cele rozwojowe, dla załogi i na inne potrzeby albo niektóre z tych celów i potrzeb.

4. Zasady dokonywania odpisów z zysku do podziału przedsiębiorstwa wspólnego lub mieszanego oraz udziału przedsiębiorstw, które utworzyły przedsiębiorstwo wspólne lub mieszane, w wyniku finansowym tego przedsiębiorstwa są określane w umowie o utworzeniu przedsiębiorstwa wspólnego lub mieszanego.

Rozdział 3

Fundusze przedsiębiorstw.

Art. 6. 1. Przedsiębiorstwo posiada fundusz statutowy odzwierciedlający wartość powierzonej mu do użytkowania części mienia ogólnonarodowego. Na fundusz ten składa się w szczególności wartość netto środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz wartość środków obrotowych przekazanych przedsiębiorstwu przez organ założycielski, a także wniesionych przez udziałowców.

2. Fundusz statutowy jest zwiększany o wartość środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz środków obrotowych otrzymywanych nieodpłatnie i finansowanych z funduszu rozwoju lub innych fundu-

szów przedsiębiorstwa, a pomniejszany o wartość środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych przekazanych nieodpłatnie, zlikwidowanych lub sprzedanych, a także o amortyzację środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

3. Minister Finansów może określać inne tytuły zwiększania i zmniejszania funduszu statutowego, zwłaszcza w razie przeszacowania wartości majątku i wypadków losowych.

Art. 7. 1. Przedsiębiorstwo tworzy fundusz rezerwowy, fundusz rozwoju oraz fundusze zakładowe określone w art. 16 ust. 1.

2. Przedsiębiorstwo może tworzyć fundusz załogi oraz inne fundusze tworzone z zysku do podziału.

3. Przedsiębiorstwo, na zasadach określonych przez Radę Ministrów, może tworzyć inne fundusze obciążające koszty działalności.

4. Przedsiębiorstwo gromadzi środki funduszy zakładowych, określonych w art. 16 ust. 1, na wyodrębnionych rachunkach bankowych.

Art. 8. 1. Fundusz rezerwowy tworzy się z odpisów z zysku do podziału. Odpis na ten fundusz nie może być niższy niż 10% zysku do podziału. Przedsiębiorstwo może zaniechać odpisów na fundusz rezerwowy, gdy stan tego funduszu przekroczy równowartość 4% kosztów działalności przedsiębiorstwa w roku sprawozdawczym.

2. Przedsiębiorstwo przeznacza fundusz rezerwowy na pokrycie strat.

3. Jeżeli po pokryciu strat stan funduszu rezerwowego przekracza 2% kosztów działalności w roku sprawozdawczym, przedsiębiorstwo może zasilać z funduszu rezerwowego fundusz rozwoju, z tym że stan funduszu rezerwowego w takim wypadku nie może ulec zmniejszeniu poniżej 2% kosztów działalności w roku sprawozdawczym.

4. Zasadę określoną w ust. 3 stosuje się odpowiednio, gdy przedsiębiorstwo w roku sprawozdawczym osiągnęło niższy zysk do podziału niż w roku poprzedzającym.

Art. 9. 1. Fundusz rozwoju jest tworzony z części zysku do podziału i odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

2. Na fundusz rozwoju wpływają ponadto:

- 1) udziały w inwestycjach wspólnych,
- 2) koszty i dochody z tytułu likwidacji lub sprzedaży środków trwałych, z wyjątkiem środków trwałych służących zakładowej działalności socjalnej oraz zakładowych domów mieszkalnych,
- 3) część funduszu statutowego, która nie służy na pokrycie środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a jest zbędna dla finansowania środków obrotowych,
- 4) inne środki, określone w odrębnych przepisach.

3. Fundusz rozwoju jest przeznaczony w pierwszej kolejności na spłatę rat kredytów bankowych.

4. Pozostała po spłacie rat kredytów bankowych część funduszu rozwoju może być przez przedsiębiorstwo przeznaczana samodzielnie na finansowanie zapasów środków obrotowych w drodze zasilenia funduszu statutowego, na cele inwestycyjne, finansowanie wkładów majątkowych na rzecz wspólnych i mieszanych przedsiębiorstw oraz na uzupełniające finansowanie wydatków na postępowanie techniczno-ekonomiczne.

Art. 10. 1. Przedsiębiorstwo może tworzyć z zysku do podziału fundusz załogi z przeznaczeniem na wypłatę nagród indywidualnych i premii oraz na zasilenie zakładowego funduszu socjalnego i mieszkaniowego.

2. Przedsiębiorstwo samodzielnie ustala zasady nagradzania pracowników, stosownie do potrzeb i środków tworzonego z zysku do podziału funduszu załogi.

3. Wyплаты z funduszu załogi nie wchodzą do podstawy naliczania podatku od płac oraz składek na ubezpieczenia społeczne.

Rozdział 4

Finansowanie wynagrodzeń.

Art. 11. Przedsiębiorstwo ustala samodzielnie wielkość środków na wynagrodzenia w ramach posiadanych możliwości finansowych oraz stosownie do potrzeb swojej działalności.

Art. 12. 1. Wynagrodzenia obejmują wydatki pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, poniesione bezpośrednio przez przedsiębiorstwo na opłacenie pracy wykonywanej przez osoby fizyczne na jego rzecz, niezależnie od źródeł finansowania.

2. Do wynagrodzeń nie zalicza się:

- 1) wypłat dokonywanych pracownikom ze środków ubezpieczenia społecznego, w tym również zasiłków chorobowych wypłacanych w czasie trwania stosunku pracy,
- 2) wynagrodzeń za pracę, od których pobierany jest podatek dochodowy, obrotowy lub gruntowy,
- 3) wartości świadczeń rzeczowych, wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 4) ekwiwalentu pieniężnego za zużyte przy wykonywaniu pracy narzędzia, materiały lub sprzęt, stanowiące własność wykonawcy,
- 5) innych wypłat określonych przez Radę Ministrów w odrębnych przepisach.

Art. 13. Wszystkie wynagrodzenia, poza nagrodami i premiami wypłacanymi z tworzonego z zysku do podziału funduszu załogi, obciążają koszty właściwego rodzaju działalności przedsiębiorstwa.

Art. 14. 1. Przedsiębiorstwo, na podstawie obowiązujących przepisów o wynagradzaniu, przepisów Kodeksu pracy, postanowień właściwych dla przedsiębiorstwa układów zbiorowych pracy oraz umów, ustala należności pracowników własnych i obcych, osób zatrudnionych w systemie pracy nakładczej, osób wykonujących umowę zlecenia lub umowę o dzieło, agentów i akwizytorów oraz pracowników młodocianych w okresie trwania nauki i uczniów szkół zawodowych dla niepracujących, dokonując swobodnego wyboru form wynagradzania właściwych dla danego rodzaju działalności.

2. Zasady ustalania wysokości rekompensat z tytułu wzrostu kosztów utrzymania określają odrębne przepisy. Rekompensaty wypłacane pracownikom stanowią składnik wynagrodzeń i obciążają koszty właściwego rodzaju działalności.

Art. 15. Zasady finansowania wynagrodzeń w przedsiębiorstwach będących w stanie postępowania likwidacyjnego i upadłościowego określa odrębna ustawa.

Rozdział 5

Finansowanie potrzeb socjalnych.

Art. 16. 1. Przedsiębiorstwo tworzy:

- 1) zakładowy fundusz socjalny,
- 2) zakładowy fundusz mieszkaniowy.

2. Zakładowy fundusz socjalny przeznaczony jest na finansowanie działalności socjalnej na rzecz pracowników

i ich rodzin oraz emerytów i rencistów — byłych pracowników danego przedsiębiorstwa i ich rodzin, a zwłaszcza na finansowanie:

- 1) wczasów pracowniczych,
- 2) wypoczynku dla dzieci i młodzieży,
- 3) wypoczynku w dni wolne od pracy,
- 4) placówek kulturalno-oświatowych,
- 5) pracowniczych ogrodów działkowych,
- 6) sportu i turystyki.

3. Zakładowy fundusz mieszkaniowy przeznaczony jest na finansowanie budownictwa mieszkaniowego dla pracowników i ich rodzin, na udzielanie im pomocy finansowej w uzyskiwaniu mieszkań oraz na inne cele z zakresu potrzeb mieszkaniowych pracowników i ich rodzin. Z zakładowego funduszu mieszkaniowego mogą także korzystać emeryci i renciści — byli pracownicy danego przedsiębiorstwa i ich rodziny.

4. Przedsiębiorstwo może przenosić środki zakładowego funduszu socjalnego na zakładowy fundusz mieszkaniowy.

Art. 17. 1. Zakładowe fundusze, o których mowa w art. 16 ust. 1, tworzy się z corocznego odpisu podstawowego, obciążającego koszty działalności, ustalonego w jednolitej wysokości na jednego zatrudnionego. Wysokość tego odpisu wynosi:

- 1) w odniesieniu do zakładowego funduszu socjalnego — 50% najniższego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, obowiązującego w dniu 1 stycznia danego roku,
- 2) w odniesieniu do zakładowego funduszu mieszkaniowego — 25% najniższego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, obowiązującego w dniu 1 stycznia danego roku.

2. Przedsiębiorstwo może zwiększyć coroczny odpis podstawowy na zakładowy fundusz socjalny o kwotę wydatków dokonanych z tego funduszu na rzecz emerytów i rencistów — byłych pracowników i ich rodzin, nie więcej jednak niż o 5% kwoty odpisu podstawowego.

3. Przedsiębiorstwo może samodzielnie uzupełniać z funduszu załogi zakładowy fundusz socjalny i zakładowy fundusz mieszkaniowy.

Rozdział 6

Finansowanie środków obrotowych.

Art. 18. 1. Przedsiębiorstwo finansuje środki obrotowe z tej części funduszu statutowego, która nie służy na finansowanie środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

2. Środki obrotowe mogą być w całości finansowane z funduszu statutowego. Na finansowanie środków obrotowych nie znajdujących pokrycia w funduszu statutowym przedsiębiorstwo może zaciągać w banku kredyty obrotowe.

Rozdział 7

Finansowanie środków trwałych.

Art. 19. 1. Środki trwałe przedsiębiorstwa podlegają amortyzacji. Rada Ministrów określa zasady amortyzacji środków trwałych i wysokość odpisów amortyzacyjnych.

2. Środki trwałe służące zakładowej działalności socjalnej oraz zakładowe domy mieszkalne, jak również związane z nimi wartości niematerialne i prawne, nie są amortyzowane.

Art. 20. 1. Remonty bieżące i kapitalne finansowane są bezpośrednio w ciężar kosztów właściwego rodzaju działalności przedsiębiorstwa.

2. Koszty remontów kapitalnych mogą być rozliczane w czasie.

Art. 21. Przedsiębiorstwo podejmuje samodzielnie inwestycje w ramach posiadanych środków przeznaczonych na ich finansowanie.

Art. 22. 1. Inwestycje przedsiębiorstwa, z wyjątkiem inwestycji określonych w art. 24, są finansowane ze środków funduszu rozwoju. Przedsiębiorstwo może zaciągać na nie kredyty bankowe, a w wypadkach określonych odrębnymi przepisami — również inne kredyty.

2. Kredyt na finansowanie inwestycji, o których mowa w ust. 1, jest spłacany przez przedsiębiorstwo ze środków funduszu rozwoju w okresie ustalonym w umowie kredytowej.

3. Na finansowanie inwestycji przedsiębiorstwa mogą być przeznaczone również środki funduszy celowych i innych, jeżeli tak przewidują przepisy określające zasady tworzenia i przeznaczania tych funduszy.

4. Przedsiębiorstwo może otrzymać z budżetu dotację na finansowanie inwestycji, o których mowa w ust. 1. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zasady przyznawania tych dotacji.

Art. 23. 1. Inwestycjami centralnymi są inwestycje podejmowane na podstawie imiennych decyzji Sejmu lub Rady Ministrów, w ramach nakładów określonych na ten cel w narodowym planie społeczno-gospodarczym.

2. Inwestycje centralne mogą być finansowane w całości lub w części z dotacji budżetowej. Wysokość dotacji budżetowej na finansowanie inwestycji centralnych jest ustalana w decyzjach o ich podjęciu.

3. Na finansowanie inwestycji centralnej może być zaciągnięty kredyt bankowy spłacany w okresie do 10 lat, licząc od planowanego terminu zakończenia inwestycji, określonego w decyzji o jej podjęciu. Okres ten może wynieść do lat 15 w wypadku inwestycji w przemyśle wydobywczym, energetyce i w rolnictwie. Kredyt jest spłacany z funduszu rozwoju przedsiębiorstwa powstałego w wyniku realizacji inwestycji centralnej bądź przedsiębiorstwa, w którym zrealizowano daną inwestycję.

4. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio do inwestycji podejmowanych na podstawie decyzji właściwego terenowego organu administracji państwowej.

Art. 24. 1. Inwestycje przedsiębiorstwa, w wyniku których mają powstać obiekty służące zakładowej działalności socjalnej, są finansowane z części środków zakładowego funduszu socjalnego, z różnicy między dochodami a kosztami z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych służących działalności socjalnej oraz środków przekazanych przez związki zawodowe i inne organizacje społeczne.

2. Zakładowe inwestycje mieszkaniowe przedsiębiorstwa są finansowane ze środków zakładowego funduszu mieszkaniowego.

3. Środki na finansowanie inwestycji, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą być zasilane kredytem bankowym. Kredyt ten przedsiębiorstwo spłaca ze środków odpowiednich zakładowych funduszy, w okresie ustalonym w umowie kredytowej.

Art. 25. 1. Odsetki od kredytu, naliczane przez bank w okresie realizacji inwestycji, o których mowa w art. 22 i 23, są płacone z kredytów udzielonych na finansowanie tych inwestycji. Przedsiębiorstwo, po przekazaniu inwe-

stycji do eksploatacji, zalicza te odsetki do wartości niematerialnych i prawnych, podlegających umorzeniu i amortyzacji w okresie do 10 lat.

2. Odsetki od kredytu, naliczane przez bank w okresie spłaty kredytu, wykorzystanego na finansowanie inwestycji, o których mowa w art. 22 i 23, są płacone po przekazaniu inwestycji do eksploatacji ze środków obrotowych i zaliczane do kosztów działalności eksploatacyjnej przedsiębiorstwa.

3. Odsetki od kredytu, o którym mowa w art. 24 ust. 3, są płacone ze środków zakładowego funduszu mieszkaniowego lub socjalnego.

Rozdział 8

Finansowanie postępu techniczno-ekonomicznego.

Art. 26. 1. Wydatki przedsiębiorstwa na postęp techniczno-ekonomiczny, a w szczególności na prace badawczo-rozwojowe, w tym doświadczalne, na prace dotyczące normalizacji, na opracowanie i ocenę projektów wynalazczych oraz nabycie licencji, patentów, projektów racjonalizatorskich i wzorów użytkowych, są finansowane z funduszu postępu techniczno-ekonomicznego, a w przedsiębiorstwach, w których nie tworzy się tego funduszu — bezpośrednio w ciężar kosztów działalności.

2. Fundusz postępu techniczno-ekonomicznego tworzą przedsiębiorstwa:

- 1) przemysłowe,
- 2) budowlano-montażowe,
- 3) transportu i łączności,
- 4) geologiczne,
- 5) inne określone imiennie lub rodzajowo przez organ założycielski w porozumieniu z Ministrem Finansów i naczelnym organem koordynującym rozwój nauki i techniki.

3. Fundusz postępu techniczno-ekonomicznego przedsiębiorstwo tworzy z narzutów obciążających koszty jego działalności. Część wpływów na fundusz, pochodzących z tych narzutów, przedsiębiorstwa odprowadzają na Centralny Fundusz Postępu Techniczno-Ekonomicznego.

4. Wysokość stawek odpisów na fundusz postępu techniczno-ekonomicznego, jak również procent wpływów na ten fundusz podlegających odprowadzeniu na Centralny Fundusz Postępu Techniczno-Ekonomicznego są ustalane na okresy wieloletnie w narodowym planie społeczno-gospodarczym.

5. Uzupełniającym źródłem finansowania wydatków, o których mowa w ust. 1, mogą być środki funduszu rozwoju lub subwencje przekazane przedsiębiorstwu z centralnych funduszy przeznaczonych na badania w wyniku porozumień z organizacją udzielającą subwencji. Subwencje udzielane są w wypadku, gdy przedsiębiorstwo przyjmuje do realizacji zadania wynikające z programów badawczo-rozwojowych, wykraczających poza zakres jego działalności.

6. Koszty prac wdrożeniowych oraz koszty realizacji projektów wynalazczych są finansowane bezpośrednio w ciężar kosztów działalności. Koszty prac zakończonych wynikiem negatywnym lub niewspółmierne do osiągniętych efektów mogą być finansowane w całości lub części z funduszu postępu techniczno-ekonomicznego przedsiębiorstwa.

7. Wydatki na działalność klubów zajmujących się wynalazczością i racjonalizacją, a także na wynagrodzenia wypłacane twórcom wynalazków, projektów racjonalizatorskich oraz wzorów użytkowych, jak również na nagrody związane z tymi projektami, obciążają koszty działal-

ności przedsiębiorstwa. Wynagrodzenia te i nagrody nie są wliczane do podstawy obliczania obciążeń na rzecz Państwowego Funduszu Aktywizacji Zawodowej.

8. Koszty prac wdrożeniowych nie obejmują nakładów inwestycyjnych.

9. Prace badawczo-rozwojowe i wdrożeniowe, obciążające bezpośrednio koszty działalności, mogą być rozliczane w czasie.

Rozdział 9

Finansowanie handlu zagranicznego.

Art. 27. 1. Na finansowanie importu i wydatków związanych ze współpracą międzynarodową przedsiębiorstwo ma prawo do zakupu w bankach środków dewizowych po obowiązującym kursie.

2. Wielkość środków dewizowych, o których mowa w ust. 1, oraz zasady ich nabywania i wykorzystywania określone są w centralnych planach rocznych.

Art. 28. 1. Przedsiębiorstwo ma prawo do dysponowania częścią wpływów dewizowych uzyskanych ze zrealizowanej przez siebie sprzedaży towarów i usług na eksport.

2. Środki dewizowe przedsiębiorstwa, pochodzące z części wpływów dewizowych, o których mowa w ust. 1, są gromadzone na wyodrębnionym rachunku w banku krajowym i mogą być wykorzystywane przez przedsiębiorstwo na finansowanie zakupów importowych.

3. Przedsiębiorstwo może odstąpić część zgromadzonych na wyodrębnionym rachunku środków dewizowych jednostkom współpracującym z nim w zakresie realizacji produkcji przeznaczony na eksport.

4. Rada Ministrów określa wysokość i sposób dysponowania środkami dewizowymi, o których mowa w ust. 1.

Art. 29. 1. Przedsiębiorstwo może zaciągać w bankach krajowych kredyty dewizowe na import służący inwestycjom lub bieżącej działalności. Kredyty te spłacane są z wpływów z eksportu na warunkach określonych w umowach kredytowych.

2. W uzasadnionych wypadkach Minister Finansów może wyrazić zgodę na zaciąganie przez przedsiębiorstwo kredytów dewizowych w bankach zagranicznych, a Minister Handlu Zagranicznego, w porozumieniu z Ministrem Finansów i po zasięgnięciu opinii banku finansującego — na zaciąganie kredytów transakcyjnych w bankach lub u dostawców zagranicznych.

Art. 30. W imporcie i eksporcie towarów i usług, z wyjątkiem towarów, na które w rozliczeniach eksportowych i importowych stosuje się ceny urzędowe, rozliczenia między odbiorcami i dostawcami a przedsiębiorstwami handlu zagranicznego są dokonywane na podstawie cen płaconych kontrahentom zagranicznym lub uzyskiwanych od kontrahentów zagranicznych albo po cenach umownych.

Art. 31. 1. Przedsiębiorstwu dokonującemu eksportu towarów i usług przysługuje prawo do zwrotu cła importowego, pobranego od surowców, materiałów, półfabrykatów lub elementów kooperacyjnych, zużytych w poszczególnych fazach produkcji towarów i usług sprzedanych na eksport.

2. Przedsiębiorstwu dokonującemu eksportu towarów i usług przysługuje prawo do zwrotu podatków przejętych przez budżet państwa w poszczególnych fazach produkcji towarów i usług sprzedanych na eksport.

3. Przedsiębiorstwo może otrzymać z budżetu państwa dopłatę wyrównawczą, jeżeli cena urzędowa na towary

importowane, pomniejszona o ewentualne marże przedsiębiorstw handlu wewnętrznego, jest niższa od ceny transakcyjnej, powiększonej o cło importowe i o marże lub prowizje przedsiębiorstw handlu zagranicznego.

4. Zwrotu cła i podatków, o których mowa w ust. 1 i 2, nie stosuje się do eksportu rozliczanego według cen urzędowych.

5. Minister Handlu Zagranicznego określa zasady i tryb rozliczeń, o których mowa w ust. 1.

6. Minister Finansów, w porozumieniu z Ministrem Handlu Zagranicznego, określa zasady i tryb rozliczeń, o których mowa w ust. 2 i 3.

Art. 32. 1. Upoważnia się Ministra Handlu Zagranicznego do prowadzenia rachunku wyrównawczego handlu zagranicznego.

2. Rachunek wyrównawczy może być zasilany dotacją budżetową do wysokości środków przewidzianych na ten cel w budżecie państwa. Pozostałość środków na rachunku wyrównawczym jest rozliczana na koniec roku z budżetem państwa.

3. Ministrowie Finansów oraz Handlu Zagranicznego określają zasady prowadzenia rachunku wyrównawczego i rozliczeń.

Art. 33. 1. Minister Handlu Zagranicznego dysponuje tworzonym ze środków budżetowych funduszem nagród w celu materialnego zainteresowania działalnością w sferze handlu zagranicznego, a w szczególności aktywizacją i efektywnością eksportu towarów i usług.

2. Wysokość funduszu nagród jest każdorazowo określana w budżecie państwa, w części dotyczącej Ministerstwa Handlu Zagranicznego.

Rozdział 10

Finansowanie przedsięwzięć wspólnych.

Art. 34. Przedsiębiorstwo może samodzielnie przekazywać na finansowanie przedsięwzięć wspólnych środki obrotowe oraz środki funduszy, o których mowa w art. 7 i 26, innym przedsiębiorstwom, zrzeczeniom przedsiębiorstw lub ministrom koordynującym.

Art. 35. 1. Wydatki związane z utrzymaniem zrzeczeń obligacyjnych oraz uczestnictwem przedsiębiorstw w organizacjach międzynarodowych są zaliczane do kosztów działalności przedsiębiorstw. Wydatki na utrzymanie zrzeczeń dobrowolnych są pokrywane z zysku do podziału przedsiębiorstw.

2. Jeżeli odrębne przepisy nie stanowią inaczej, zrzeczenia tworzą następujące fundusze:

- 1) fundusz statutowy odpowiadający wartości netto środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
- 2) zakładowe fundusze socjalny i mieszkaniowy, tworzone i wykorzystywane na zasadach określonych w art. 16 i 17 ust. 1 i 2.

3. W razie prowadzenia w ramach zrzeczenia działalności gospodarczej na rzecz zrzeczonych przedsiębiorstw, działalność ta powinna być finansowo wyodrębniona.

Rozdział 11

Rozliczenia z budżetem.

Art. 36. 1. Przedsiębiorstwo wpłaca do budżetu podatki określone w odrębnych ustawach.

2. Przedsiębiorstwa mogą otrzymać z budżetu dotację w wysokości ustalonej w ustawie budżetowej.

Rozdział 12

Rachunkowość przedsiębiorstwa.

Art. 37. 1. Za prawidłowe ustalenie stanu i wyniku finansowego przedsiębiorstwa oraz przestrzeganie zasad gospodarki finansowej określonych w ustawie odpowiada dyrektor oraz główny księgowy przedsiębiorstwa.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa prawa i obowiązki głównego księgowego.

3. Minister Finansów ustala ogólne zasady rachunkowości przedsiębiorstw państwowych.

Rozdział 13

Przepisy szczególne, przejściowe i końcowe.

Art. 38. 1. Rada Ministrów może dostosować przepisy ustawy do specyfiki:

- 1) Przedsiębiorstwa Państwowego „Polskie Koleje Państwowe”,
- 2) Przedsiębiorstwa Państwowego „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”,
- 3) Przedsiębiorstwa Państwowego „Polskie Linie Lotnicze LOT”,
- 4) przedsiębiorstw państwowych utworzonych na podstawie art. 6 ust. 2 lit. a) ustawy z dnia 20 grudnia 1949 r. o państwowym gospodarstwie leśnym (Dz. U. Nr 63, poz. 494, z 1950 r. Nr 49, poz. 448, z 1971 r. Nr 27, poz. 249, z 1974 r. Nr 24, poz. 142 i z 1982 r. Nr 7, poz. 54),
- 5) państwowych przedsiębiorstw przemysłu wydobywczego oraz energetyki i gazownictwa,
- 6) państwowych przedsiębiorstw użyteczności publicznej,
- 7) państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej oraz państwowych gospodarstw rolnych,
- 8) przedsiębiorstw podległych Ministrom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości (działających przy zakładach karnych) oraz Finansów, a także Narodowemu Bankowi Polskiemu,
- 9) przedsiębiorstw państwowych handlu zagranicznego,
- 10) przedsiębiorstw państwowych turystycznych,
- 11) przedsiębiorstw państwowych prowadzących gry losowe i totalizatory,
- 12) przedsiębiorstw państwowych gospodarki morskiej,
- 13) przedsiębiorstw państwowych handlu wewnętrznego.

2. Rada Ministrów dostosuje przepisy ustawy do specyfiki państwowych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości.

Art. 39. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe zasady gospodarki finansowej przedsiębiorstw i ich zrzeszeń oraz zasady i tryb finansowania wydatków przedsiębiorstw, ponoszonych na cele obronności kraju.

Art. 40. Przepisy wykonawcze, o których mowa w art. 3, 4, 7, 31, 37, 38 i 39, są wydawane po zasięgnięciu opinii właściwej komisji sejmowej.

Art. 41. 1. Odpisy amortyzacyjne od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, z zastrzeżeniem ust. 2, podlegają podziałowi:

- 1) w przedsiębiorstwach, których organem założycielskim jest naczelny lub centralny organ administracji państwowej — między przedsiębiorstwo i budżet centralny
- 2) w przedsiębiorstwach, których organem założycielskim jest terenowy organ administracji państwowej — między

przedsiębiorstwo i scentralizowany rachunek amortyzacji, tworzony przez terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego.

2. Odpisy amortyzacyjne od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, powstałych po dniu 1 stycznia 1984 r. i w całości sfinansowanych środkami własnymi przedsiębiorstw, nie podlegają podziałowi, o którym mowa w ust. 1.

3. Procent odpisów amortyzacyjnych wpłacanych do budżetu centralnego lub na scentralizowany rachunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, jest określany w narodowym planie społeczno-gospodarczym, a w latach 1984 i 1985 — w centralnych planach rocznych.

4. W okresie spłaty kredytu bankowego wykorzystanego na finansowanie inwestycji rozpoczętych przed 1984 r. kwota odpisów amortyzacyjnych przeznaczonych na fundusz rozwoju nie może być niższa od kwoty odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych uzyskanych przez przedsiębiorstwo w wyniku tych inwestycji.

5. Przepisów ust. 1 i 3 nie stosuje się do odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych przekazanych do eksploatacji przed zakończeniem inwestycji, o których mowa w ust. 4.

6. Odpisy amortyzacyjne przekazywane:

- 1) do budżetu centralnego — są przeznaczone w szczególności na finansowanie inwestycji centralnych oraz na spłatę kredytów bankowych wykorzystanych na finansowanie tych inwestycji; mogą one być również przeznaczone na lokaty w Narodowym Banku Polskim,
  - 2) na scentralizowany rachunek amortyzacji, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 — są przeznaczone na finansowanie inwestycji podejmowanych na podstawie decyzji terenowych organów administracji państwowej oraz wspomaganie inwestycji przedsiębiorstw, dla których terenowy organ administracji państwowej jest organem założycielskim.
7. Rada Ministrów dla przedsiębiorstw, o których mowa w ust. 1 pkt 1, może zmniejszyć procent odpisów amortyzacyjnych podlegających przekazaniu do budżetu. Dla przedsiębiorstw, o których mowa w ust. 1 pkt 2, decyzje o zmniejszeniu procentu odpisów amortyzacyjnych, podlegających przekazaniu na scentralizowany rachunek, podejmuje właściwa rada narodowa stopnia wojewódzkiego.

Art. 42. W latach 1984 i 1985 wysokość stawek odpisów na fundusz postępu techniczno-ekonomicznego, jak również procent wpływów na ten fundusz podlegający odprowadzeniu na Centralny Fundusz Postępu Techniczno-Ekonomicznego, są określane w centralnych planach rocznych.

Art. 43. Do czasu wydania odrębnych przepisów regulujących zasady finansowania handlu zagranicznego w spółkach, a także w spółdzielniach, organizacjach społecznych i innych jednostkach uprawnionych do prowadzenia handlu zagranicznego, Minister Handlu Zagranicznego w porozumieniu z Ministrem Finansów może rozciągnąć stosowanie przepisów art. 31, 32 i 33 na te jednostki.

Art. 44. W roku 1984 wydatki przedsiębiorstw związane z utrzymaniem zrzeszeń dobrowolnych są zaliczane do kosztów działalności przedsiębiorstw.

Art. 45. Przedsiębiorstwo, które w 1982 r. dokonało odpisów wyższych w przeliczeniu na jednego zatrudnionego od wysokości ustalonej w art. 17 ust. 1, dokonuje odpisów w takiej samej wysokości do czasu ich zrównania z wysokością określoną w tym przepisie.